

---

[2025-45-RE](#)

**Causa 2025-45-RE**

(Cuesta Pérez c/ V. V.)

**Número de registre 289-2025. Recurs d'empara**

**Aute del 16 de juny del 2025**

---

**BOPA núm. 77, del 25 de juny del 2025**

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 3 de juny del 2025, per la representació processal del Sr. Agustín Cuesta Pérez, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 20 de gener del 2025, dictada per la Secció Civil 3 de la Batllia, i, contra la sentència del 19 de maig del mateix any, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la igualtat i a la no discriminació, a "*la tutela judicial efectiva i al procés amb garanties*" i al dret a la propietat, reconeguts, respectivament, als articles 6, 10 i 27 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari la nul·litat de les resolucions impugnades, que es reconegui, entre d'altres, el dret del recurrent a veure revisada judicialment la mesura d'atribució de l'habitatge, d'acord amb els criteris objectius, temporals i de proporcionalitat previstos a la legislació vigent, especialment a l'article 142.2 de la Llei qualificada de la persona i de la família. Així mateix, demana l'adopció de mesures provisionals urgents per evitar un perjudici greu i irreparable

---

durant la tramitació del recurs, en concret, la suspensió parcial dels efectes de la resolució impugnada, en el sentit d'atribuir provisionalment al recurrent l'ús exclusiu del domicili familiar;

Vista la Constitució, especialment els articles 6,10, 27, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

## **1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries**

1.1. El 20 de gener del 2025, la Secció Civil 3 de la Batllia va dictar una sentència en què acordava estimar la demanda de divorci formulada pel recurrent contra V. V., declarava dissolt el seu matrimoni, i rebutjava de ple la petició de modificació de les mesures primitives, decidides en la sentència de separació matrimonial, dictada el 29 d'octubre del 2020, que consistia particularment en pretendre l'extinció de l'ús de l'habitatge familiar que havia estat atribuït a la mare, el qual s'havia de mantenir fins que els fills dels litigants finalitzessin amb aprofitament els seus estudis universitaris.

1.2. La representació processal del Sr. Agustín Cuesta Pérez va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 19 de maig del 2025, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant el qual decidia desestimar aquest recurs i confirmar la decisió de la primera instància.

1.3. El 3 de juny del 2025, la representació processal del Sr. Agustín Cuesta Pérez va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 20 de gener del 2025, dictada per la Secció Civil 3 de la Batllia, i, contra la sentència del 19 de maig del mateix any, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la igualtat i a la no discriminació, a "*la tutela judicial efectiva i al procés amb garanties*" i al dret a la propietat, reconeguts, respectivament, als articles 6, 10 i 27 de la Constitució.

---

## 2. Argumentació jurídica

### 2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent en empara considera que l'atribució de l'ús del domicili familiar a favor de l'excònjuge vulnera els articles 6, 10 i 27 de la Constitució.
- Exposa que la sentència del 29 d'octubre del 2020 va atribuir a la mare dels seus fills l'ús del domicili familiar, el qual és de la seva titularitat, fins que els fills comuns finalitzessin els seus estudis, segons la fórmula convinguda pels consorts de mutu acord. Els fills tenen actualment 25 i 21 anys i estudien a Madrid, de manera que l'atribució inicial no es pot convertir en immutable i considera que el fet que s'impedeixi revisar-la, d'acord amb les noves circumstàncies, significa una denegació del dret a la tutela judicial efectiva.
- Afirmar que les circumstàncies han canviat radicalment, ja que els fills de 25 i 21 anys estudien a Madrid i només tornen a Andorra durant les vacances, motiu pel qual l'atribució del domicili familiar a favor de la mare, sense que aquesta es trobi en situació de necessitat és desproporcionada. Aquesta asimetria injustificada entre progenitors vulnera el dret a la igualtat davant la llei -article 6. Entén que el refús dels tribunals andorrans per valorar el canvi substancial de circumstàncies respecte de la situació familiar amb resolucions inflexibles i sense motivació suficient, infringeix el dret a la tutela judicial efectiva -article 10.
- Assevera que la sentència de la primera instància vulnera el principi de seguretat jurídica, perquè deixa indeterminada temporalment l'atribució de l'habitatge amb la "*finalització amb aprofitament dels estudis universitaris*"; no valora si concorre una situació de necessitat, ja que al·lega que la condició temporal segueix vigent i s'ignoren les circumstàncies personals i patrimonials del recurrent, així com el seu dret a la propietat -article 27.
- També al·lega que la sentència de la Sala Civil impugnada confirma l'atribució del domicili a la part adversa i assenyala que la sentència incorre en diverses errades de valoració jurídica i de fet:

- 
- no s'aprecia el canvi substancial de circumstàncies;
  - l'acord original preval sobre el règim legal actual de l'article 142.2 de la Llei qualificada de la persona i de la família;
  - l'atribució de l'ús del domicili se supedita a la voluntat i al ritme acadèmic dels fills;
  - i, el tribunal no valora la necessitat relativa dels progenitors.
- Conclou que les resolucions de la Batllia i de la Sala Civil vulneren els drets fonamentals a la tutela judicial efectiva -article 10-, el dret a la propietat privada -article 27- i els drets a la igualtat davant la llei i la no discriminació -article 6.
- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari la nul·litat de les resolucions impugnades, que es reconegui, entre d'altres, el seu dret a veure revisada judicialment la mesura d'atribució de l'habitatge, d'acord amb els criteris objectius, temporals i de proporcionalitat previstos a la legislació vigent, especialment a l'article 142.2 de la Llei qualificada de la persona i de la família. Així mateix, demana l'adopció de mesures provisionals urgents per evitar un perjudici greu i irreparable durant la tramitació del recurs, en concret, la suspensió parcial dels efectes de la resolució impugnada, en el sentit d'atribuir-li provisionalment l'ús exclusiu del domicili familiar.

## **2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia**

- La Sala Civil argumenta que és un fet no controvertit que les parts van acordar l'atribució del domicili a la mare mentre "*els fills comuns finalitzin els seus estudis*", de manera que no seria d'aplicació l'article 142.2 de la Llei qualificada de la persona i de la família, sinó l'article 142.1 en haver existit acord. I és evident que quan es va adoptar aquest acord, es referia als estudis superiors.
- Allò que es pretén és una modificació de la decisió d'ambdós progenitors sense que hagin variat les circumstàncies que la van motivar, atès que ambdós fills segueixen cursant els seus estudis superiors a Madrid i resideixen al domicili familiar quan es desplacen al Principat per vacances. Conseqüentment, és innecessari valorar ara la major o menor necessitat dels progenitors, ja que la temporalitat continua vigent. Solament cas que els fills no obtinguessin l'aprofitament dels estudis es podria posar en dubte la temporalitat de l'atribució de l'ús de l'habitatge.

---

- Per aquests motius, la Sala Civil desestima el recurs d'apel·lació interposat per la part recurrent contra la sentència del 20 de gener del 2025, dictada per la Secció Civil 3 de la Batllia.

### 3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. L'admissió d'un recurs d'empara exigeix complir amb uns pressupòsits d'acreditació de la legitimació (articles 36 i 87 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional), amb uns pressupòsits formals (articles 36 i 88 de la mateixa Llei) i amb uns altres pressupòsits objectius, alhora que el recurs ha d'estar dotat del necessari contingut constitucional.

3.3. El recurs d'empara no abasta tots els drets continguts a la Constitució del Principat d'Andorra. És a dir, l'abast objectiu del recurs d'empara es projecta sobre els drets fonamentals i les llibertats públiques -a excepció de l'article 22 relatiu a la no renovació de la condició de resident o a l'expulsió de la persona legalment resident- i sobre els drets polítics dels andorrans, però no inclou els principis generals dels drets i llibertats establerts al títol II, ni la nacionalitat andorrana, ni tampoc els drets i els principis econòmics, socials i culturals. Aquest àmbit objectiu es desprèn d'allò que estableix la Constitució mateixa, quan en el seu article 41 determina que *"2. La llei crearà un procediment excepcional d'empara davant el Tribunal Constitucional contra els actes dels poders públics que violin el contingut essencial dels drets esmentats en l'apartat anterior, llevat el supòsit previst a l'article 22"*. Aquest procediment d'empara va ser establert per la Llei qualificada del Tribunal Constitucional i constitueix el compliment del mandat constitucional amb l'àmbit objectiu fixat per la norma Constitucional; així, segons l'article 85 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional se ceneix als drets reconeguts en els capítols tercer i quart del títol II de la Constitució, llevat del dret a què es refereix l'article 22 de la Constitució.

Consegüentment, les eventuais infraccions que el recurrent en empara articula en el seu escrit no poden ser objecte de l'empara constitucional. En primer terme, el principi de seguretat jurídica, contingut a l'article 3.2 de la Constitució, no pot constituir per si sol l'objecte del recurs d'empara o un motiu d'aquest, sinó que, d'acord amb la doctrina jurisprudencial constant d'aquest Tribunal, aquest principi només pot articular un motiu d'emparament quan recolzi la infracció d'un dret fonamental o llibertat pública o un dret polític d'aquells susceptibles de ser recorreguts en empara.

Així, entre moltes altres resolucions, hem afirmat, en la sentència del 14 de febrer del 2022 -causa

2021-90-RE: "És reiterada jurisprudència d'aquest Tribunal que els principis continguts en l'article 3.2 de la Constitució -com ho és el de seguretat jurídica- no poden per si sols integrar un motiu del recurs d'empara, sinó que han d'apostar-se a una infracció d'un dret fonamental, com pot ser en aquest cas el dret a la jurisdicció".

I la mateixa resposta ha de merèixer la invocació de la infracció de l'article 6 de la Constitució, relatiu al principi d'igualtat, o la de l'article 27 del mateix text, quant a la vulneració del dret a la propietat, atès que es tracta d'un principi constitucional (principi d'igualtat) i d'un dret econòmic, social i cultural (dret a la propietat), els quals es troben exclosos del procediment d'empara constitucional, segons disposen els articles 41.2 de la Constitució i 85 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3.4. Resta, per tant, com a últim motiu adduït pel recurrent en empara, la infracció de l'article 10 de la Constitució, que la part recurrent anomena indegudament "*tutela judicial efectiva*" -emprant la terminologia espanyola- quan, en realitat, es tracta del dret a la jurisdicció.

El recurrent entén que les sentències de la Batllia i de la Sala Civil han infringit el dret a la jurisdicció en el seu vessant del dret a obtenir una resolució fonamentada en Dret. Argumenta que les resolucions han convertit en immutable l'atribució inicial de l'ús de l'habitatge familiar i que no han pres en consideració el canvi substancial de les circumstàncies que es van tenir en compte en el moment de l'adopció de la mesura, sense valorar la situació de necessitat del consort titular del pis i vulnerant així el principi de seguretat jurídica.

3.5. Aquest Tribunal Constitucional s'ha pronunciat reiterades vegades sobre el deure de motivació (veg. per ex. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, i, la sentència del 9 de setembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-34-RE).

La doctrina del Tribunal Constitucional ha estat constant en destacar que el deure de motivar les resolucions judicials, no només present a l'article 10, sinó també a l'article 86.2 de la Constitució ("*2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment*"), deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o parcialment rebutjades.

La motivació és una conseqüència de la bona administració de Justícia (veg. la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans recaiguda en la causa *García Ruiz c/ Espanya*, GC núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), alhora que requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts és aquell que possibilita que els tribunals superiors, els quals han de resoldre els recursos contra les resolucions judicials, puguin conèixer les raons en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució.

Per últim, però no menys important, el Tribunal Europeu dels Drets Humans ha assenyalat que la motivació ha de contenir unes exigències de rigor i de qualitat. I, en aquest sentit, s'han equiparat a les denegacions de justícia aquelles fonamentacions estàndards, esquemàtiques o vagues (veg. la

---

sentència recaiguda en la causa Georgiadis c/ Grècia, núm. 21522/93, del 29 de maig de 1997, §42-43, i la sentència recaiguda en la causa Higgins c/ França, núm. 134/1996/753/952, del 19 de febrer de 1998, §42-43).

3.6. El cànon de constitucionalitat en matèria de l'obtenció d'una decisió fonamentada en Dret determina que el Tribunal Constitucional només pot considerar que s'ha produït aquest dèficit quan la resolució judicial dictada es fonamenta en arguments o en una valoració probatòria absurda, contrària a la lògica o a la raó o amb patents errades materials.

I aquest no és el cas. Com es raonarà seguidament, l'únic motiu del recurs d'empara que podria ser admissible presenta una notòria manca de contingut constitucional.

En efecte, el recurs d'empara combat l'apreciació probatòria de la jurisdicció ordinària consistent en l'absència de canvi substancial de les circumstàncies i no haver tingut en compte la necessitat del pare de recuperar el bé immoble de la seva exclusiva titularitat quan els seus fills estudien a Madrid i només tornen al Principat amb motiu de les vacances.

L'anàlisi de l'aparell argumental de la sentència de la Sala Civil pivota sobre la interpretació i l'aplicació de l'article 142 de la Llei qualificada de la persona i de la família. En aquest precepte, es regulen dues situacions diferents quant a l'atribució de l'ús del domicili familiar, en els seus dos primers apartats:

*"Article 142. Ús de l'habitatge familiar*

*1. Els cònjuges poden acordar l'atribució o distribució de l'ús de l'habitatge familiar amb el seu parament de la manera que considerin escaient.*

*2. A manca d'acord, o si l'acord no és aprovat, l'autoritat judicial pot, ateses les circumstàncies, atribuir l'ús de l'habitatge familiar i del seu parament a un dels progenitors, sigui perquè li ha estat atribuïda la guarda dels fills o, si la guarda és compartida o no hi ha fills menors, per la seva major necessitat. L'atribució de l'ús de l'habitatge per raó de major necessitat té caràcter temporal i se n'ha de fixar la durada. Si escau, l'autoritat judicial pot establir una compensació a favor del titular de l'habitatge durant el període en què hagi de cedir-ne l'ús".*

La Sala Civil conclou de manera racional i lògica que no es pot fonamentar un canvi de l'atribució del domicili familiar en la major necessitat d'un consort, perquè aquest criteri actua en defecte de pacte i d'aquesta causa es desprèn que les parts van acordar l'any 2020 que l'ús del domicili familiar s'atribuïa a la mare mentre que els fills comuns cursessin estudis. I la Sala Civil afegeix que aquests estudis es referien a estudis superiors per quant en el moment de la separació el fill gran ja era major d'edat i ja estava cursant estudis superiors.

La Sala Civil afegeix que no existeix cap canvi substancial respecte de les circumstàncies que es van prendre en consideració en aquell moment, ja que els fills estudien a Madrid i resideixen al domicili familiar amb la mare quan tornen al Principat amb motiu de les seves vacances. El dret d'ús es va atribuir de forma temporal i aquesta temporalitat -segons la Sala Civil- es delimita per l'aprofitament dels estudis superiors.

L'anterior apreciació de la prova que refusa un canvi substancial de les circumstàncies i

---

l'argumentació per la no aplicació del criteri de la major necessitat, atesa l'existència de pacte, constitueixen un exercici raonable, lògic i coherent en la motivació continguda en la sentència.

Consegüentment, una pretesa valoració de la prova *pro domo sua*, com intenta el recurrent en empara, o la substitució de l'argumentació raonable i lògica de la sentència per aquella que propugna una part, no pot fonamentar un motiu d'empara. Per això que s'acaba d'argumentar a bastament, el motiu presenta una notòria carència de contingut constitucional i no infringeix el cànon de constitucionalitat relatiu a la motivació i a l'obtenció d'una decisió fonamentada en Dret com a vessant del dret a la jurisdicció, establert a l'article 10 de la Constitució.

La conclusió no pot ser una altra que la inadmissió del motiu i, amb ell, de tot el recurs d'empara.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

### **Decideix:**

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2025-45-RE interposat per la representació processal del Sr. Agustín Cuesta Pérez contra la sentència del 20 de gener del 2025, dictada per la Secció Civil 3 de la Batllia, i, contra la sentència del 19 de maig del mateix any, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, a la Secció Civil 3 de la Batllia, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

---

Acordat a Andorra la Vella, el 16 de juny del 2025.

Joan Manel Abril Campoy  
President

Pere Pastor Vilanova  
Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela  
Magistrat

Jean-Yves Caullet  
Magistrat